

KROÓ GYÖRGY EMLÉKEZETE

Szerkesztette: Zsoldos Mária

NEGYPED ÉVSZÁZADA, 1997. NOVEMBER 12-ÉN HALT MEG KROÓ GYÖRGY.
A VÉGZETES NAP UTÁN KELETKEZETT MŰVEK ÉS ESEMÉNYEK IDŐRENDI
FELSOROLÁSÁVAL TISZTELGÜNK EMLÉKE ELŐTT.

1997.

Kurtág György Jelek, játékok és üzenetek gordonkára

24

Kroó György in memoriam

György Kroó in memoriam

Larghissimo $\text{♩} = \text{cca } 35-40$

Majdnem teljesen tapadás nélkül, végig alig hallhatóan, a kötőíveken belül észrevétlen vonóváltással.

Quasi ohne Kontakt, kaum hörbar, Bogenwechsel unter dem Legatobogen unmerklich.

Almost without contact and barely audible; bow changes under the slurs should be imperceptible.

Violino

con sord. di metallo

Viola

con sord. di metallo

Violoncello

con sord. di metallo

esitando

5

ritornando al —

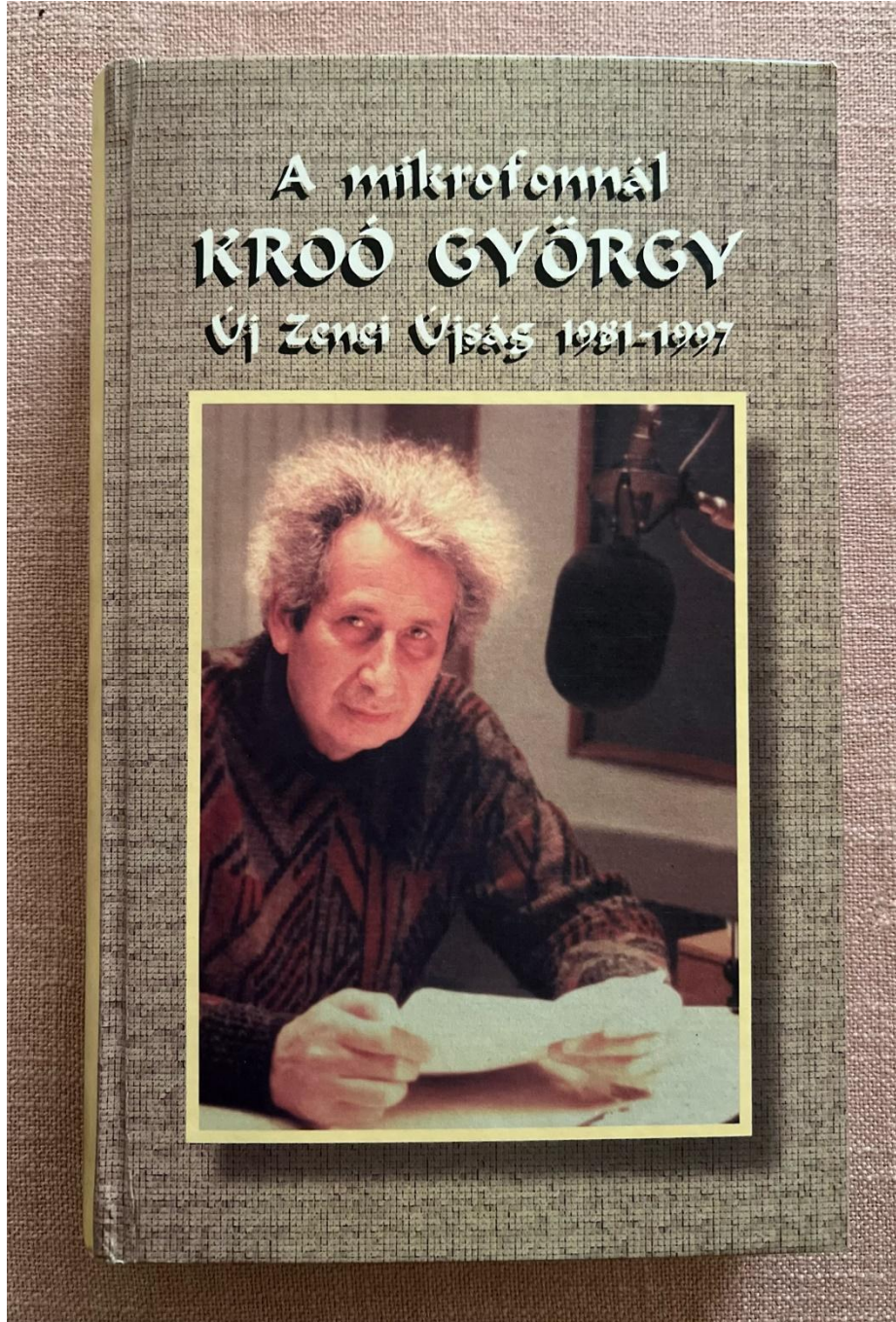
quasi a tempo

9

esitando

1998.

Rádiókritikáit válogatta és sajtó alá rendezte Batta András, Kovács János,
Zsoldos Mária. Szerkesztette Sári László.
A Magyar Rádió kiadása.

Az emlékkönyv előszavát Kovács János zenetörténész írta:

ELŐSZÓ

„A mikrofonnál Kroó György” újabb kötete, amely itt az Olvasó kezébe kerül, töretlen folytatása az 1980-ban lezárt első sorozatnak: éppen úgy a Magyar Rádió Új Zenei Újságjában hétről hétre elmondott zenekritikákból válogat, mint az előző gyűjtemény. Visszatekintést nyújt újabb tizenhét esztendő – majdnem két évtized – eseményekben gazdag zeneéletére.

A kötet tervével és előkészítésével még maga Kroó György kezdett foglalkozni; az anyag első felének, a nyolcvanas évek kritikaszövegeinek szelekciója és kötetbe válogatása jórészt még az ő mérlegelését tükrözi. A folytatásnál, a kilencvenes évek anyagának rendezésénél is az ő szellemében törekedtek eljárni e kritikagyűjtemény utólagos gondozói.

Nem tudhatjuk, hogy – a válogatáson túl – szövegeinek „retusálásában”, apróbb kiigazításaiban meddig ment volna el maga a szerző, ha marad rá ideje, mielőtt a nyomdára bízta a kéziratát. Kritikái eredeti formájukban *elmondásra*, auditív közlésre voltak szánva. Kroó György úgy fogalmazta őket, hogy eleve számolhatott az élő beszéd hangsúlyaival, tagolásával, saját előadásmódjának szuggesztív, láttató erejével. Ezért van az, hogy ezek a szövegek helyenként rendkívül *sűrűek*; olykor messzire kalandozó, hosszú-hosszú mondatokban nagy mennyiségű információt sűrítenek; s ami a beszélt szöveg ékességei közé tartozik, bőséges teret adnak nyomatékosító hangulati elemeknek. Elképzelhető, hogy maga a szerző utólag simított volna rajtuk valamennyit, hogy írott formában *olvastatóbbá* tegye a textust a könyv használói számára.

A kötet sajtó alá rendezői mindemellett jórészt érintetlenül, eredeti formájukban kívánták az olvasó elé tárni az írásban fennmaradt szövegeket, s csak minimális beavatkozásra vállalkoztak ott, ahol ezt az auditív szöveg olvasásra adaptálása feltétlenül szükségessé tette.

A *sűrűség* benyomását sugallja ez a gyűjtemény másfajta értelemben is: tömörítve tárja elénk közel két évtized fontosabbnál fontosabb művészi eseményeit. Egy korszak zeneéletének hegyvonulatát rajzolja föl, amelynek csúcsai szinte egy aranykor fényeiben fürdenek – legalábbis így mutatja számunkra ez a kollekció, a jelentőség hangsúlyával ruházva fel mindazt, ami ebben a korszakban valóban jelentőségteljes volt.

Az írások összességéből a kritikus hivatás páratlan rátermettségű művelőjének portréja rajzolódik elénk. Sokféle elemből tevődik össze ez a kép. Mindenekelőtt *szakmai* hitelből: egy zenetudós szakértelméből és tudásanyagából, kevesekéhez hasonlítható humán műveltségéből és a látókör bámulatos szélességéből. Kritikái, az alkalmakhoz kapcsolódóan, többségükben előadóművészi teljesítményekről szólnak, de érveléseinek mögöttes anyagaként ott állnak maguk a művek; az egyes művek mélyreható ismerete és az egész európai zenetörténet összefüggéseinek átfogó ismerete. Hallatlanul informatív, amit előadói produkciókkal kapcsolatban, s olykor produkciók ürügyén magukról a zeneirodalom nagy alkotásairól megtudhatunk Kroó György írásaiból. A kritikák háttérében megelevenedik az élő zenetörténet.

Mindehhez társul Kroó György páratlan tájékozottsága az előadóművészet kérdéseiben, beleértve a tájékozottság nemzetközi perspektíváit is. Egy élet személyes élményanyaga, s emellett elméleti tudásanyaga garantálja fedezetét – összehasonlító élményanyag itthonról és a nagyvilág sok egyéb tájáról. Különleges fogékonysága analitikus hajlamában is megnyilvánul: sohasem a pusztán hangulati benyomás, mindig az előadás jellemzőinek szembesítése az adott művek viszonyítási pontjaihoz és más előadói megközelítésekhez adja bírálatainak alapját.

Véleményeinek, megítéléseinek ez a megalapozottsága, *kompetenciája* tette a rádióhallgatók, koncert- és operajárók ezrei számára Kroó György kritikaműsorait irányadó fórummá. Ha néha netán egyéni benyomásaik egy-egy produkciót illetően egyben vagy másban eltérőek lehettek is, tudták, hogy illetékes véleményt hallanak, amelyre érdemes odafigyelni. S tudták, hogy *állandóan* számíthatnak rá. Hogy micsoda kapacitást, emberfeletti munkabírást jelentett ez az állandóság, a zeneélet eseményeinek folytonos szemmel tartása és hétről hétre való követése közel négy évtizeden keresztül, arról csak annak lehet némi fogalma, aki valaha is megpróbált valami hasonlót csinálni.

A legmeglepőbb, hogy a megfeszítő munkatempó szorítása egy pillanatra sem érzik meg a kritikaszövegek stílusán. Úgy tetszik, hogy szerzőjüknek sohasem okozott nehézséget, hogy szinte improvizatív könnyedséggel, a pillanat ihletében fogant gondolatok elevenségével fejezze ki magát. Asszociációs fantáziája lépten-nyomon meglepetéssel szolgálhat olvasóinak. S ezek a gondolattársítások nemcsak a zene világára terjednek ki: a képzőművészet, a világirodalom, a teljes humán műveltség analógia-gazdagságából merítenek. Feltűnhet az is, hogy a kritikák hangja mindenütt szeriőz. Akik a magánélet közvetlen közeléből

ismerték Kroó Györgyöt, tudják róla, hogy nem mindennapi humor-érzéssel volt megáldva, s hogy gondolkodásmódja hajlott az éles író-niára. Nem esett volna nehezére, hogy írásaiban is érvényre juttassa ezt. Mindebből azonban egy szemernyi sem tükröződik zenekritikáiban. Még a legszenvedélyesebben elmarasztaló, „negatív” bírálataiban is szándékosan kerülte azt az attitűdöt, amely a kritikus magatartás egy bizonyos típusára jellemző, és a „nevetségesség öl” magakellettő hatásaira épít.

Az állandóság, amiről fentebb szóltam, s ami Kroó György közönsége szempontjából fontos vonzerőnek számíthatott, nemcsak a hétről hétre ismétlődő megszólalás állandóságát jelentette, hanem a benne megnyilatkozó személyiség, az *ember* állandóságát is. Egy erkölcsi és művészi értékrend állandó érvényességét, elkötelezettséget az igazán nagy művészet eszményei és képviselői iránt.

E kötetből is kiderülhet, hogy Kroó Györgynek voltak preferenciái. Amilyen hittel és tudományos felkészültséggel a *régi zene* korszerű előadói irányzatai mellett állást foglalt, amilyen szenvedéllyel és elemző alapossággal a kortárs zene ügyéért síkra szállt – első helyen azokért a kortárs szerzőkért, akik műveikkel „megszólították” őt, s akiknek jelentőségéről meg volt győződve – mindez egy művészetetikai magatartást fejez ki, amelyhez minden írásában hű maradt.

Külön ajándékai e kiadványnak a *CD-mellékletek*, amelyek – tizenkét, 1983 és 1997 között elhangzott műsort emelve ki a teljes kritikai antológiából – az írásos forma mellett eleven, *hangzó* mivoltukban is felidéznek az Új Zenei Újságban elmondott szövegeket. Az újratálalkozás és ráismerés élményével ajándékoznak meg mindannyiunkat ezek a hangzó dokumentumok. Elő lenyomatát adják a kritikák eredeti közlésmódjának, beszédritmusának, belső artikulációjának, hangulati, érzelmi hangsúlyainak; s mondanivalójukat a felhangzó zenei bejátszások bizonyító erejével támasztják alá. Szó és zene egységgé ötvöződik bennük. Sorjában, egymás mellett újra hallgatva ezeket a szövegeket, megerősödik bennünk az a benyomás, hogy Kroó György, ahogyan a művészetéről és művészetekről beszélt, maga is inspirált *művész* volt a maga műfajának. A zenekritika gyűjtőkategóriáján belül is, egy magateremtette, és maga által hallatlanul magas színvonalra fejlesztett egyéni műfaj mestere. Sokoldalú tehetségének egyik legragyogóbb oldalát mutatta meg ezzel.

„Hangversenyévadok sűrűjében”: ez a címjavaslat, a koncertkritikák bőséges csoportjára vonatkozóan, még magától a szerzőtől származik;

mint ahogyan az ő javaslatát tükrözi az is, hogy külön műfaji csoportot alkossanak az operakritikák, így elébe menve az Olvasó esetleges speciális érdeklődésének. A kötet sajtó alá rendezői úgy gondolták, hogy ezeken a csoportokon kívül a kortárs szerzőkről és művekről szóló írások is megérdemelnek egy összefüggő fejezetet, hogy így együttesen mutassanak fel egy jellemző részletet a közelmúlt magyar zenei alkotóművészetének körképéből.

Sokan érezhetik úgy, hogy ebből a kötetből hiányzik valamiféle lekerekítés. 1997. november 9-ével hirtelen szakad meg a kritikák folyamata. Mintha három pont kerülne utánuk, és hatalmas felkiáltójel.

Folytatásukat immár hiába várjuk.

Budapest, 1998. október 30. *Kovács János*

Zeneakadémiai zenetörténet óra Szabolcsi Bencével:
Kroó György (b.), Kecskeméti István, Tóth Margit, **Kovács János**,
Szabolcsi Bence, Vikár László és Gábry György

2002.
Szőllősy András: Addio per violino principale e 9 archi in memoriam Kroó
György

Pauk György vonója alá

Addio
Georgii Kroó in memoriam

SZŐLLŐSY András

* Tirare l'arco velocissimo in tutta la sua lunghezza e poi lasciare vibrare la corda.
Make a very fast, full-length bow-stroke, then let the sound ring out.

© Copyright 2002 by Editio Musica Budapest

Z. 14 352

Szőllősy András szólóhegedűre és 9 vonós hangszerre írt művét 2002 májusában mutatta be az Addio kamarazenekar Gazda Bence közreműködésével a Hangversenyciklus 2002, a 20. és 21. század zenéjéből című kortárszenei fesztivál keretében. A darab Szőllősy életművének legkarakterisztikusabb műcsoportjába, az emlékkompozíciók közé tartozik. Címzettje Kroó György kiváló magyar zenetörténész, „Szőllősy zeneszerzői kibontakozásának tanúja, sikereinek krónikása” zenéjének különösen értő hallgatója” – írja a műről megjelent elemzésében Farkas Zoltán (Muzsika, 2002. szeptember). A kompozícióban egy dodekafon sor és annak változatai határozzák meg a hangok szerveződését, s a sort a zeneszerző ezúttal is bachi szépségű dallamokká formálja.

2004.

„A zene igézete”

Kroó András filmje édesapjáról, melyben megszólal Batta András, Kárpáti János, Kocsis Zoltán, Marton Éva, Meixner Mihály, Pándi Marianne, Papp Márta, Pauk György, Perényi Miklós, Révész Dorrit, Rolla János, Somfai László, Szöllősy András, Ujfalussy József, Vásáry Tamás, Zsoldos Mária, továbbá archív filmfelvételtől Kroó György és Szabolcsi Bence

2009.

A Parlando 51. évfolyam 2. számában sorozatot indul Kroó György kiadatlan írásaiból. Sorozatszerkesztő Zsoldos Mária.

Kroó György kiadatlan tanulmányai, I. Sorozatszerkesztő Zsoldos Mária

(Parlando, 2009/2.)

Kroó György kiadatlan tanulmányai II. Händel zenei portréja – szvitjei és concertói.

Sorozatszerkesztő Zsoldos Mária

(Parlando, 2009/3.)

Kroó György kiadatlan tanulmányai (III). Joseph Haydn 1766 és 1772 között keletkezett moll szimfóniáiról. Sorozatszerkesztő: Zsoldos Mária

(Parlando, 2009/4.)

Kroó György kiadatlan tanulmányai IV. rész. Mefisztó Liszt Ferenc műveiben.

Sorozatszerkesztő: Zsoldos Mária

(2009/5.)

Kroó György kiadatlan tanulmányai (V. rész). Chopin-levelek.

Sorozatszerkesztő: Zsoldos Mária

(2009/6.)

Kroó György kiadatlan tanulmányai (VI. rész). Chopin, Schumann, opus 1.

Sorozatszerkesztő: Zsoldos Mária

(2010/1.)

Kroó György kiadatlan írásai. VII. Tomás Luis de Victoria (közreadja: Zsoldos Mária)

(2010/2.)

Kroó György kiadatlan írásai VIII. A dalköltő Robert Schumann. Sorozatszerkesztő:

Zsoldos Mária

(2010/3.)

Kroó György kiadatlan írásai IX. Gustav Mahler Ezrek szimfóniájának keletkezéstörténete. Sorozatszerkesztő: Zsoldos Mária

(2010/4.)

**Kroó György kiadatlan írásai IX. Gustav Mahler Ezrek szimfóniájának
keletkezéstörténete. Sorozatszerkesztő: Zsoldos Mária**

(2010/5.)

**Kroó György kiadatlan írásai (XI.) Vendégségben Richard Straussnál.
Sorozatszerkesztő: Zsoldos Mária**

(2010/6.)

**Kroó György kiadatlan írásai (XII.) Liszt Ferenc három zongoraátirata -
Közreadja: Zsoldos Mária**

(2011/1.)

**Kroó György kiadatlan munkái XIII. Liszt Ferenc zongoraátiratai Rossini műveire.
Sorozatszerkesztő: Zsoldos Mária**

(2011/2.)

**Kroó György kiadatlan írásai XIV. Liszt Ferenc dalköltészete.
Sorozatszerkesztő: Zsoldos Mária**

(2011/3.)

**Kroó György kiadatlan írásai XV. Liszt Ferenc: Az első Zarándokév.
Sorozatszerkesztő: Zsoldos Mária**

(2011/4.)

**Kroó György kiadatlan írásai XVI. Beethoven népszerűsítője, Liszt Ferenc.
(Sorozatszerkesztő: Zsoldos Mária)**

(2011/5.)

Kroó György kiadatlan írásai XVII. Három nőalak. Sorozatszerkesztő: Zsoldos Mária

(2011/6.)

**Kroó György Kiadatlan írásai XVIII. Gondolatok a zeneszerzők zenetörténeti
megítéléséről.**

Sorozatszerkesztő: Zsoldos Mária

(2012/1.)

**Kroó György kiadatlan írásai XIX. Mendelssohn zenetörténeti megítélése.
Sorozatszerkesztő: Zsoldos Mária**

(2012/2.)

2009.

**November 12-én felavatják Szórádi Zsigmond alkotását egykori lakhelyén,
az I. Várfok utca 15. sz. házon.**

2011.

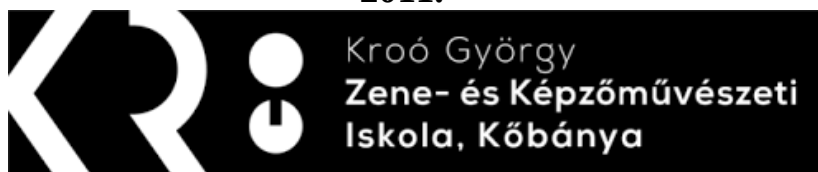
Az Élet és Irodalomban megjelent kritikái (1964–1996) egy kötetben.

Gramofon Könyvek, 2011

Szerkesztette: Kovács Sándor és Várkonyi Tamás

2011.

Két kép a kőbányai alapfokú művészetoktatási iskolának a Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központban tartott névfelvételi ünnepségről (2011. X.18.)

Dr. Batta András az avató beszédét tartja, amely teljes terjedelmében alább megismerhető:

Kroó György Zene- és Képzőművészeti Kőbányai Alapfokú Művészeti Iskola

Dr. Batta András beszéde a Névadóünnepségen

Gondolatok Kroó Györgyről a Kőbányai Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
névadására,
2011. október 18-án

Jelképesnek mondható, hogy Kőbánya Önkormányzatának közgyűlése épp Kroó György 85. születésnapján szavazta meg azt, hogy a kerület alapfokú művészeti iskoláját róla nevezzék el. Kroó György neve egy iskola homlokzatán rangot ad az intézménynek, rangot ad egy regionális közösség kulturális igényének, mert felhívja a figyelmet egy különleges emberre, tanárra, tudósra, akinek életvitelét, ünnep és hétköznapijait, hajnalait és éjszakáit meghatározta a magyar és az európai kultúra – és nemcsak a zenekultúra – szeretete, szolgálata s nem utolsósorban közvetítése szűkebb és tágabb körben egyaránt. Arra tette fel az életét, szorgalmát, energiáját, hogy megismerje, átélje a régi és az új zenét, és mindennek szépségét megossza azokkal, akik mélyebb és tartalmasabb életre vágnak. Ebből a szempontból is telitalálat, hogy éppen egy művészeti iskola veszi fel nevét.

Kroó György szakmai portréjához szerencsére nagyon sok ecsetvonás maradt fenn dokumentumok formájában – ezeknek egy részét tartalmazza az a magával ragadó film, amelyet fia, Kroó András alkotott, és amelyet a szünet után az érdeklődők megtekinthetnek. De ennél jóval, a sokszorosával többet őriz a Magyar Rádió hang archívuma, hiszen Kroó György, számunkra, növendékei számára Kroó tanár úr, számtalanszor nyilatkozott meg a mikrofon előtt, reagált a zenetörténeti múltra és a zenei élet jelenére. Sok száz, sőt ezer műsor őrizi a hangját, jellegzetes, szuggesztív előadásmódját – megszólalásának és megszólításának személyességét.

Mit tanulhatunk emlékéből, szellemi örökségéből?

Mindenekelőtt a tudás tisztelétét, és azt a heroikus erőfeszítést, amely minden nagy embert jellemez – egész életén át – a tudás elsajátításának küzdelmeiben. Kroó tanár úr egy olyan hagyományba született bele, ahol a tudás a vallás egyik alappillére, ez jelenti az igazi, elsődleges értéket. Abban a kultúrában alapvető szerepet játszik az iskola, a tanár, a tanítás és persze a tanulás. Kroó György könyvek között nőtt fel, és gyerekkorától kezdve rengeteget olvasott. Irodalmi műveltsége később vetekedett zenei ismereteivel, ehhez járult legendás nyelvtudása, ami lehetővé tette, hogy eredetiben tanulmányozzon regényeket, drámákat, verseket, és persze a zenetudományi szakirodalmat. Ez a magyarázata annak, hogy választékosan, irodalmi igénytelten írt ő maga is: mindig szép volt amit, és ahogyan írt. Ő is, mint néhány jeles elődje a tudomány költője és a költészet tudósa volt. Mivel a kulturális kincsek forrása kimeríthetetlen, rendületlen érdeklődéssel, olthatatlan tudásszomjjal tanult élete utolsó percéig.

Csodálatos mesterei voltak, akik meghatározták számára a tudáshoz vezető utat. Mindenekelőtt Szabolcsi Bence, a magyar zenetörténeti kutatás és írás hatalmas alakja, Kodály Zoltán egyik legközelebbi növendéke, a kodályi eszmék történész harcostársa, igazolója. Ő volt az egyik alapítója a Zeneakadémia zenetudományi tanszékének, melynek indulásakor az első évfolyamban ott találjuk az akkor 25 esztendőes Kroó Györgyöt. Maga Kodály is tanított a tanszéken – szolfézst és népzenei – és egy sor további jelentős tanár: Bartha Dénes, a zenetudományi szakterület nemzetközi hírnök szakembere, Bárdos Lajos, a zeneelmélet és a kórusművészet egyik apostola, Gárdonyi Zoltán, a nagy Liszt-kutató... Ezek az évek voltak

azok, amikor többek között Fischer Annie, Ferencsik János, Székely Mihály, Zathureczky Ede-nagyságrendű muzsikuskok alkották a magyar zenei életet, és David Ojsztrah, Szvjatoszláv Richter, valamivel korábban Otto Klemperer volt rendszeres vendégművésze Budapestnek, és a zenei ízlést Tóth Aladár formálta. A tanulás életcél és életformát jelentett. Néhány év múlt csak el a II. világháború pusztításai óta, az emberek – amíg és amennyire a diktatúra engedte – itták a béke zamatos italát és szívesen vették bele magukat a művészetek balzsamos vizébe. Kroó György – aki mögött a háború különösen sötét esztendei álltak – teljes lelkesedéssel fordult a szellemi világ szépségei felé, tisztelte mestereit, és megtanult alázattal, kitartással, odaadással tanulni, mely, mint említettem, életformájává át.

A zenetörténet egészével foglalkozott, az ókori kultúráktól a kortárs zenéig. Voltak területek, amelyek különösen közel álltak hozzá: mindenk előtt a romantika kora (Schumannról, Berliozról, Wagner és Liszt remekműveiről könyvet írt, idősebb korában Brahms-szal is intenzíven foglalkozott). Fontosnak tartotta Bartók Béla műveinek elemző megközelítését és széles körű megvilágítását, és feldolgozta a XX. század zseniális, klasszikus művésszé érett cigány-cimbalmosának, Rácz Aladárnak életművét, és idős korában saját, apjaként tisztelt és szeretett tanárának, Szabolcsi Bencének életpályáját is szinte újra élte kétkötetes monográfiává sűrűsödő kutatásai során. De érdekelték a francia forradalom sajátos hangulatú operái, amelyekről ugyancsak könyvet írt, és – rádióelőadásában, cikkeiben – minden korszak, minden műfaj – attól függően, hogy a hangverseny- és a tanteremben milyen hatások érték. Különleges képességű előadó volt. Személyes varázsáról nagyon nehéz utólag beszélni azoknak, akiknek nem volt részük benne – talán a film visszaad ebből is valamit. Páratlan empátiával élte bele magát választott anyagába, lobogása, szuggesztivitása valósággal hipnotizálta hallgatóit, ahogyan életre keltette a kort, a zeneszerző egyéniségét és a művek szellemiségét. Órai sok generációnak jelentettek felejthetetlen élményt a Zeneakadémián. Nemcsak zenetudós jelölteket tanított, csaknem negyven éven át, amiből huszonöt esztendőn keresztül állt a tanszék élén, hanem – általános zenetörténet óráin – hangszeres és énekes muzsikuskokat, karvezetőket, zeneszerzőket is. Sokan vannak, akik egy-egy nagy műről ma is azt a markáns képet őrzik, amelyet Kroó tanár úr festett meg számukra óráin.

Sokat tett a fiatalokért, tisztelte az idősebb kollégákat, segítette a rászorultakat. Egyszer – Kurtág György egyik művének idézetével kapcsolatban, ami így hangzik: „Virág az ember” – szomorúan jegyezte meg, kár, hogy a virág jellegű emberek száma fogy, és lassan kiszikkad az életnek azon talaja, amelyen valóban embervirágok nőnek. Tőle idegen volt minden előítélet, gyűlölködés, a szemet szemért ótestamentumi attitűdje. Pedig nem kímélte az sors: a II. világháború idején egész családját veszítette el az elvakult, kollektív gyűlölet áldozataként. A humánumra esküdött fel, neki a németiséget Goethe, Heine, Schumann és Wagner jelentette, de nem a nagybirodalmi Wagner, hanem új mitológiák megálmodója, az operaszínpad egyik felülmúlhatatlan zsenije. Csak a teljesítményt és a szándékot nézte. Bölcs volt. Sarastro – a Varázsfuvola hasonlatával élve –, aki több Taminót, közöttük azt is, aki ma itt áll Önök előtt, segített át az élet számos tűz- és vízpróbáján.

Személy szerint kimondhatatlanul boldog vagyok, hogy kedves professzoromról kapja e szépreményű iskola a nevét, és hivatalosan, mint a Zeneakadémia rektora büszke érzés fog el, hogy intézményünk egykori tanítványa és tanára emléke tovább él a művészet új tanárai és fiatal művelői szívében. Gratulálok a Kőbányai Önkormányzatnak a helyes döntéshez, Széll Rita igazgató asszonynak a gondolathoz és annak sikeres megvalósításához. Kívánok az Iskolának testvéri légkört, sikereket a tehetséges fiatalok felfedezésében és képzésében, igényességet, mély és átfogó tudást, a tanítás és a tanulás becsületét, nyitottságot és emberséget – Kroó György szellemében!

Batta András

2018.

Kroó-díj és plakett alapítása

Kroó György-díj és -plakett alapító okirat

A Magyar Zenetudományi és Zenekritikai Társaság díjat alapít zenei tárgyú kutatói, kritikai, oktatói vagy ismeretterjesztő tevékenység elismerésére. A díj állampolgárságtól függetlenül adományozható mindazon természetes személyeknek, akiket tevékenységük a magyar zenei élethez köt.

A díjat a Társaság alapításában meghatározó szerepet játszó Kroó Györgyről (1926–1997) nevezzük el, akinek tevékenysége a felsorolt négy területen egyaránt kiemelkedő volt.

A díjat két kategóriában ítéljük oda. A díj kiadásának évében 40. életévüket már betöltött személyeknek Kroó György-díj, a 40. évüket még be nem töltött személyeknek Kroó György-plakett adományozható. Egy évben mindkét kategóriában legfeljebb egy elismerés ítélhető oda, illetve a Társaság mindenkori elnöksége arról is határozhat, hogy az adott évben akár a Kroó György-díjat, akár a Kroó György-plakettet nem adja ki. Ugyanazon személy sem a Kroó György-díjat, sem a Kroó György-plakettet nem kaphatja meg egynél több alkalommal.

A Kroó György-díj és a Kroó György-plakett átadására a Társaság éves konferenciájának (rendkívüli esetben közgyűlésének) keretében kerül sor. A díjazottak személyéről a Társaság mindenkori elnöksége dönt. Az elnökség ugyanakkor a díj kiadását legalább négy hónappal megelőzően felhívást tesz közzé a tagság körében, részletes indoklással ellátott jelöléseket várva.

A Kroó György-díj és a Kroó György-plakett díjazottjai egy-egy erre a célra tervezetett éremben részesülnek; a kitüntetések pénzjutalommal nem járnak.

Budapest, 2018. V. 17.

A Magyar Zentudományi és Zenekritikai Társaság elnöksége

2018:

Kroó György-díj: Papp Márta
Kroó György-plakett: Bozó Péter

2019

Kroó György-díj: Vikárus László
Kroó György-plakett: Kusz Veronika

2020:

Kroó György-díj: Sas Ágnes
Kroó György-plakett: Kerékfy Márton

2021:

Kroó György-díj: Kovács Sándor
Kroó György-plakett: Szabó Ferenc János

2022:

Kroó György-díj: Grabócz Márta
Kroó György-plakett: Loch Gergely

1997.
Kroó György utolsó zenekritikája az 1997. november 8-i Új Zenei Újságban:

Kroó György az Új Zenei Újság mikrofonja előtt

A Pauk-koncert másnapján, a londoni magyar hegedűs nyomában, egy budapesti magyar csellista lépett a Zeneakadémia dobogójára. Perényi Miklós korunk egyik legnagyobb vonós-előadóművésze, akiben, megítélésem szerint a hangnak, a hangképzésnek, a hangzásnak, a zenei megszólalásnak az az eszménye született újjá, amelyet a platoni ideák

honából Pablo Casals hozott ember lakta földünkre. Tudom, hogy ennél nem lehet magasabbra emelni a mércét. De aki részese volt a keddi esti misztériumnak, amikor Perényi csellóján, mint egy Teremtés-aktus első mozzanata, mágikus hangzással kezdetét vette Kodály pentaton mítosza, kijózanító hivatalos címén a Gordonka-zongoraszonáta, vagyis a 4. opusz Fantázia-tétele, bizonyára nem tartja túlzottnak a lelkesedésemet. Ez a hang a semmiből érkezik és ahogy kiteljesedik, az egész világegyetemet átfogja. Körülvesz bennünket, otthonunkká válik, visszatérve a Teremtés hasonlathoz: kezdetben teremtette Isten a hangot és a hang igévé lett.

Ahogy lélekben a zongora belépésére, a másik téma megszólalására készülök fel, emlékezetem felidézi arról a bizonyos washingtoni történelmi hangfelvételtől Bartók Béla zongorájának hangját a Kreutzer-szonáta szélesre táruló kapujában. Ezt a csodát természetesen egy fiatal zongoristától, bármily tehetséges, nem várhatjuk el. De a hangverseny a maga egészében messzemenően igazolja Perényi partnerválasztását: Várjon Dénes erőteljesen fejlődik, egyre tartalmasabban, egyre teljesebb körű kifejezéssel játszik, technikai és zenei értelemben egyaránt emelkedőben az útja. És egy ilyen hangverseny, a lehetőség, hogy másfél órán át együtt muzsikálhat Perényivel, hogy részese lehet a legmagasabbrendű zenei interpretációnak, felmérhetetlen továbblenyújtó erőt jelenthet számára. Hadd hivatkozzam csak a gyönyörű Kodály-művet követő F-dúr szonátára, Brahms 1886-os remekére. Mindaz, amit elementárisnak érzünk Perényi kifejezőmódjában, jelen van itt. Az átélés belső fűtöttsége igazolja a vonós artikuláció szélvészszerű erejét, a természeti megnyilatkozásként ható, a syntaxison messze túlmutató hangsúlyok tombolását, a formálás sodrását. Az első tételre gondolok, amelynek óriás izmai ebben az előadásban kifeszültek, de utalhatok a moll-scherzo szenvedélyére is, amely ellenállhatatlan és magával ragadó volt. Amikor eljön a Fisz-dúr Adagio órája, és a cselló pengetett, de súlyos hangjaiban megtestesülő szívdobogás dallamként és harmóniaként vetül ki a zongora Panasz-témájában, már tökéletesen más lelki tájakon járunk, az intenzitás azonban változatlan marad. S éppen e legidegenebb hangnem adja meg végül is a legszelesebb körben a négytétel szonátaciklus, moll és dúr, f és fisz szélsőségeinek rendkívüli kohézióját. Hogy jön létre mindez, miféle láthatatlan és kibogozhatatlan szálak fűzik össze a zseniális előadót a nagy zeneszerzővel? Ez az ő titkuk. De a hang, most már mint a mű hangja, megszólal és tovább zeng az időben.

Ezekhez a mélységekhez méltatlan az a Rossini-témára komponált, sok csellista által játszott variációsorozat, amelyet talán Martinu első gordonka-zongoraszonátájának szerzői előjátékaul szántak az előadók, bár igaz, hogy ennél egy-két évvel később keletkezett. Különös persze, ha mindkét instrumentum előadóját párhuzamosan készlettechnikai bravúrra a szerző, és nem akármilyen élmény megtapasztalni, mint alakul át Perényi csellója Paganini hegedűjévé. Zeneileg azonban a Kodály–Brahms útvonal folytatására a szonáta kezdetéig várunk kell, sőt arra, hogy emlékezetes hangverseny-élményt vigyünk belőle haza, még tovább, a harmadik tétel szenzációs duó-előadásáig.

Egészen kivételes élmény azután ismét a hangverseny zárószáma-ként de Falla Hét népszerű spanyol dalának előadása, a csellóhang – most az énekhang magasságában daloló melódia hangja – kettős értelemben tiszta: abban az értelemben, hogy salaktalan, s abban az értelemben, hogy egy szöveg, egy szituáció, egy érzés és az éneklő ember tolmács nélküli szószólója, közvetlenül magáé a léleké. Elragadó tolmácsolás, utánozhatatlan. Karakteres a zsáner értelmében is, de ugyanakkor valahogy önmaga fölé is emelkedik. S még hátra van egy csoda, első ráadásként Chopin öregkori gordonka-zongoraszonátájának B-dúr Largo tétele: 27 ütemnyi álom, telve nosztalgiával. A varázsos előadás megmutatja, hogy valójában ennél is több. Végtelen egyszerűségében a kor zongorán megszólaló ének dallamainak egyik leginkább letisztult mintáját csodálhatjuk, a Chopinét, de lehetne a Schumanné is. Egy lényeges darabja, hangja az egész századnak. Mert ilyen is van, a németek *Zeitgeist*nek nevezik.

2022.

Hangversenysorozat Kroó György emlékére
az NKA Zenei Kollégiuma támogatásával

„CELLO HATÁROK NÉLKÜL”

Rohmann Ditta

gordonkaművész szólóestje

Johann Sebastian Bach: C-dúr szvit BWV 1009

Ligeti György: Szólószonáta csellóra

Giovanni Sollima: Lamentatio

— szünet —

Filmvetítés: Portréfilm Kroó György munkásságáról

Rendező: Kroó András

KROÓ GYÖRGY
(1926-1997)

A KONCERTEN VALÓ RÉSZVÉTEL
ELŐZETES REGISZTRÁCIÓHOZ
KÖTÖTT!
jelentkezés@kroo.hu

2022. október 7.
KROÓ GYÖRGY AMI
DÍSZTEREM
18:00

„A Kőbányai Ifjúság Zenei nevelésért”
alapítvány

HANGVERSENYSOROZAT KROÓ GYÖRGY EMLÉKÉRE

AZ NKA ZENEI KOLLÉGIUMA TÁMOGATÁSÁVAL

2022. OKTÓBER. 7. „CELLÓ HATÁROK NÉLKÜL”
ROHMANN DITTA KONCERTJE

2022. DECEMBER. 8. BALÁZS JÁNOS
KOSSUTH-DÍJAS ZONGORAMŰVÉSZ HANGVERSENYE
KÖZREMŰKÖDIK A KROÓ GYÖRGY SZIMFONIKUS ZENEKAR
MŰSORVEZETŐ: **MÁCSAI JÁNOS** ZENETÖRTÉNÉSZ

2023. FEBRUÁR. 17. KALLÓ ZSOLT
HEGEDŰMŰVÉSZ KONCERTJE
BAROKK KAMARAHANGVERSENY
KÖZREMŰKÖDIK A KROÓ BAROQUE ENSEMBLE

KROÓ GYÖRGY
(1926-1997)

A koncerteken való részvétel
regisztrációhoz kötött.
Kérjük az alábbi email címen
jelezzé részvételi szándékát:

jelentkezes@kroo.hu

Kroó György
Zene- és Képzőművészeti
Iskola, Kőbánya